

VII MULGI MÄLUMÄNG IV ETAPP
Riidaja Põhikool, Helme kihelkond
19.02.2020

I POOL

1) VÕÕRUSTAJA KÜSIB (Vastuvõttev kool)

Karksi vallast pärit kirjanik August Kitzberg (1855-1927) kirjutas aastal 1911 tragöödia „Libahunt“, mille esietendus oli samal aastal Pärnus Endla teatris. Tegemist on Kitzbergi hinnatuima teosega, mida on korduvalt trükitud nii üksikuna kui ka koos draamaga „Kauka jumal“. (Mõned aastaarvud: 1969, 1976, 1982, 1987, 2004, 2018 ja neid arve on veel.) Raamatute kordustrükkidel on alati erinevate kunstnike või kunstiliste kujundajate poolt loodud kaanepildid. Kahel korral on esikaanel aga kaunid naised. Viimasel trükil, mis anti välja 2018, on kaanepildil näitleja Ene Rämmeld, kes kahastas filmis „Libahunt“ Tiinat.

Kes on kaunis naine 2004. aasta väljaande esikaanel? Tegemist on Riidaja põhikooli vilistlasega.

Vastus: Triinu Taul

2) TÄHELEPANU! VIDEO! (Kaire)

https://www.youtube.com/watch?v=_3IQ_fppJwc

Kus on video filmitud?

Vastus: Kärstnas. Kärstna mõisa rahula kiviaed ja -sild

3) MULGI KEEL (Alli)

Mes aastest om eesti rahvuslill – rüälill - rukkilill?

Vastus: 1969. aastast. Rahvuslille valimine sai alguse 1968. aastal ETV saatesarjas "Tammelehe viktoriin". ETV ja Eesti Looduskaitse Seltsi koostööna valminud saates küsiti inimeste arvamust, milline võiks olla meie rahvuslik lill. Pakkumisi kogunes 38 erinevale lillele. Avalikkus sai teada kinnitatud Eesti rahvuslillest 1969. aastal ajakirja "Eesti Loodus" juunikuu numbrist.

4) VILJANDI VALD (Piia)

Väidetavalt ei ole Oskar Luts ise kirjutanud romaani „Talve“. Keda peetakse romaani „Talve“ autoriks? Roman ilmus 1994. aastal.

Vastus: Viljandi vallas Uusnas elanud meest Arnold Felix Karu.

5) MULGI VALD (Annely)

Kes on pildil? Kuigi ta ei ole sünnilt mulk on, on kantud Karksi Kihelkonna auraamatusse.

VASTUS: Avinurmes sündinud, kuid alates 1975.a. Mulgimaa mees muusika- ja pillimees, helilooja VELLO AINSALU(30.okt.1935-1.02.2020)/ KÜSIMUS TÛHISTATI, PILDIL VELLO AINSALU NIMEKAIM

6) TÕRVA VALD (Anne)

Mitu Tartu rahulepingule allakirjutanud viiest Eesti Vabariigi valitsuse esindajast oli mulgi juurtega, Mulgimaal sündinud, elanud, õppinud või tegutsenud?

Vastus: Kolm viiest olid seotud Mulgimaaga.

- Asutava Kogu liikmed – Mait Püüman ja Julius Seljamaa ei ole Mulgimaaga seotud.
- Asutava Kogu liige – Jaan Poska – õppis Tuhalaane õigeusu kiriku koolis, tema esivanemad olid mitmeid põlvi Paistu kihelkonnas
- Asutava Kogu liige – Ants Piip – sündis Karu-Kukke talus Anikatsis Tuhalaane vallas Mulgimaal ja õppis Tuhalaane õigeusu kiriku kihelkonnakoolis
- Kindralstaabi kindralmajor Jaan Soots – sündis Küti talus Helme kihelkonnas. Õppis Helme vallakoolis ja Helme kihelkonnakoolis

Lisaks oli delegatsioonis Eesti-poolse sõjalise ekspeditsiooni **Victor Mutt**, kes sündis Tuhalaane vallas. Eesti kirjanik Mihkel Mutt on Victor Muti lapselaps.

Kaubandusnõustaja Joakim Puhk sündis Viljandis ning tema esivanemad on pärit Pilstverrest ja Suure-Jaanist ja kui kaugel see siis ikka Mulgimaast on! Üks mis kindel – ta tegutses ettevõtjana ka Mulgimaal.

Allikad: Geni, https://et.wikipedia.org/wiki/Jaan_Soots, <http://www.mulgimaa.ee/mulgimaast/vaimne-parand-juured/jaan-poska/>, https://et.wikipedia.org/wiki/Ants_Piip, <https://sonumitooja.ee/mait-jo%C2%ADhan%C2%ADnes-puu%C2%ADmann-ja-jo%C2%ADhan%C2%ADnes-er%C2%ADne%C2%ADSaks-sun%C2%ADdi%C2%ADsid-pe%C2%ADnin%C2%ADgi-val%C2%ADlas/>
<https://ekspress.delfi.ee/kuum/viis-venda-kelle-taskus-oli-eesti-riigikassa?id=69056217>

7) SPORT (Enno)

Teatavasti valiti Gedly Tugi Viljandimaa eelmise aasta parimaks maakonna noorsportlaseks neidude arvestuses. Kes valiti aga Viljandimaa maakonna eelmise aasta parimaks naissportlaseks?

Vastus: Gedly Tugi.

8) VARIA (Piia)

Mis hoone on pildil?

Vastus: Paistu rahvamaja 1950-datel aastatel.
(Viljandi muuseumi foto)

9) EESTI SADA (Annely)

Mida transporditi 31.01.2017 Tallinnast Norrasse?

- Tartu Rahulepingu originaaldokumenti
- Eesti iseseisvusmanifesti
- Norra riigile kuuluvaid viikingiaegseid münte
- Vabariigi Presidendi ametiraha

VASTUS: Tartu Rahulepingu originaaldokument / KÜSIMUS TÜHISTATI!!

10) LÄTI SADA (Enno)

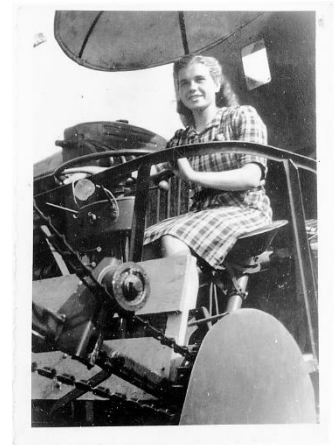
Lätlastele on Eesti teatavasti Igaunija, Venemaa on neile Krievija. **Milline riik on lätlastele aga Vacija ?**

Vastus: *Saksamaa.*

11) PILDIVOOR (Anne)

1949. aastal lõpetas ta Eesti esimese kombaineriite kursuse Helme Põllumajanduse Mehhaniseerimise koolis. On pälvinud sotsialistliku töö kangelase nimetuse koos kuldmedaliga "Sirp ja vasar", kaks Lenini ordenit, Oktoobrirevolutsiooni ja Tööpunalipu ordeni ning ordeni "Austuse märk". Esimese eestlasena sai ta üleliidulise autasu: Paša Angelina büsti. Auhinnaga kaasnes 300 rubla ja võimalus kohtuda kosmonautidega.

Vastus: kolme lapse ema, Eesti NSV esimene naistraktorist ja -kombainer ELMIINE OTSMAN* Talle saadeti elu jooksul Rostovi tehase kaks nimelist kombaini. * ka Elmina, Elmine

12) MULGI KULTUUR (Aili)

Mitu surma piap lina sureme, et temäst saas rõõvas?

Vastus: Vanarahvas kõnelep, et 9 surma. Ly Laanemetsa artikkel- Üitsainus Mulgimaa – talv 2019

II POOL

13) MUUSIKA (Kaire)

<https://www.youtube.com/watch?v=z6v1ARbf7A>

„Suislepa polka“- Polka autor Karl Leesmenton sündinud Tarvastu kihelkonnas, Vooru vallas, Tuhalaanes 1857. aastal. Mis pillil on mängitud see versioon polkast, mida teie kuulete?

Vastus: Hiiu kannel. Karl Leesment oli ise viiuldaja.

14) MULGI KEEL (Alli)

Mulgi keelen om sõnal *luum* neli tähendust. Kirjute vähempelt kolm - saat üte punkti. Kikk neli om kaits väärt.

Vastus: taim, loom, loomus-iseloom ja ploom. Käänduve ereliselt.

1. <looma, .luuma> kapsa-, lina- vm taim ▪ *kapstalooma ollive loomaian*
2. <looma, .luuma> (kodu)loom ▪
3. <loomu ~ loemu, .luumu> loomus, iseloom. Om sihandest luumu inime, ei kulle tõisi.
4. <loomi, .luum'i> ploom.

15) VILJANDI VALD (Piia)

Kes on see Viljandi vallas sündinud mees, kes 1900. aastal soovis astuda Venemaa Keisririigi sõjaväkke, kuid komisjon lükkas ta tagasi põhjendusega, et „rind ei andvat mõõtu välja“.

1901. a võeti ta siiski Vene sõjaväkke.

1917. a kutsuti ta Eestisse formeeritava 1. Eesti jalaväediviisi ülemaks.

Vabadussõjas saavutatud võitude eest ülendati ta kindralmajoriks.

Ta suri 13. märtsil 1953. a Venemaal Vladimiri vanglas.

Vastus: Johan Laidoner (12.02.1884 – 13.03.1953)

16) MULGI VALD (Annely)

Lõuna-Eestis moodustas omaette ala Mulgimaa, muistse Sakala maakonna põhiosa.

Just Mulgimaal säilivad väga kaua keskaegset päritolu mustrid, Pelli-aiad, omapärane pärimus. Mis asjad on Pelli-aiad?

VASTUS: Ohvriaiad (Materjal Mulgimaa infoportaalist)

17) TÕRVA VALD (Anne)

1926.a tunnistas Helme Põllumeeste Selts Tallinnast pärit Liisa Treesi Helme Põllumajanduse näitusel esimese auhinna ehk hõbe auraha vääriliseks. Mille eest tallinlanna selle välja teenis?

Vastus: Telgedel koetud tööde „Eesti mustrites” eest.

18) VALIKU KÜSIMUS (Enno)

Millise tegevuse kohta on kasutanud eestlased ka sõna „kuugeldama“? (On kasutatud ka lesta kalal käimise kohta, tähendab veel võsserdama, mirmama)

- a) Õlle joomise b) Tüli norimise c) Ehal käimise

Vastus: Ehal käimise.

19) VARIA (Piia)

12. veebruaril lasti Võrtsjärve 285 kg Prantsusmaalt pärit klaasangeja maimusid. Mitme aastaga kasvavad angerjad maimust püügikõlblikeks kaladeks?

Vastus: 7 aastaga (+; - 1 aasta)

Allikas: <https://sakala.postimees.ee/6898552/ule-800-000-angerjamaimu-asus-avastama-vortsjarve>

20) ETTEVÕTLUS JA MAJANDUS (Annely)

Siit sealt saab osta Mulgi märgiga tooteid Uued riulid kauba müügiks seatakse üles Tikupoisi tanklasse, Karksi-Nuia, Abja-Paluoja ja ka Viljandi kanti. Tõrva Tikste konsumis juba lett mulkide toodanguga toimimas. Oodata on ka II Mulgi söögi festivali. Millal ja kus see toimub?

VASTUS: Mulgi peol (Karksi pargis) 30. mail 2020

21) MULGI KULTUUR (Aili)

Mes om selle tüüvahendi nimi?

Vastus: Ketrustehniline abivahend koonlalaud.

Koonlalaud on valmistatud peamiselt kase- ja kuusepuust, mille keskmine kõrgus on 25–35 cm, kuid leidub ka ligi 50 cm pikkuseid, laiusega 8–20 cm, koonlalaba alumises otsas on pulgake mille abil kinnitub voki käsipuule. Selle peale kinnitati kedrus.

22) ESE (Enno)

See tööriist kannab nime räsaja ja seda kasutatakse teise tööriista valmistamisel ja parandamisel. **Millise tööriista?**

Vastus: Saag (saehammaste murdmiseks).

23) MOSAIK (Anne)

1-3 ruutu 4 p

4-6 ruutu 3 p

7-9 ruutu 2 p

10-12 ruutu 1 p

Iga avamise vahel 20 sekundit!

Mis pildil toimub?

Vastus: Kartuli muldamine Riidajas

<https://sift.pics/photo/4280/kartulimuldamine-riidajas-helme-khk/>